

"Dersaadet'e geldim. Saadet tevehhümü ile o vakitte -şimdi münkasım olmuş, şiddetlenmiş olan- istibdadlar, merhum Sultan-ı Mahlu'a isnad edildiği halde; onun Zabtiye Nâzırı ile bana verdiği maaş ve ihsan-ı şahanesini kabul etmedim, reddettim." Burada, ülkeyi ele geçirmek isteyen dış güçlerin, sultanın yanında yer edinip, zoraki bir istibdat yapmışlar diye düşünüyorum, ne dersiniz?

Osmanlı döneminin sonları ve yıkılış arifesi, ciddi karışıklıklara, zulümlere ve bundan mütevellid ciddi bir sıkıyönetime sahne olmuştur. Elbette bu ortamın hazırlanmasında en büyük hisse; dış güçlerin bizde oluşturdukları yandaş gurupların ve bazı özel konum ve görevde olan yetkili ve etkili kişilerin olmuştur. Malum olduğu üzere,

"... Fitne katilden şiddetlidir..." (Bakara, 2/191)

âyeti ve Üstad Bediüzzaman'ın,

"Münafık, kâfirden daha fenadır."(1)

hakikati, buna da işaret eder.

Tarih şahittir ki, ehl-i küfür savaş meydanında mertçe yapılan bir çarpışmada ehl-i imana nadiren galip gelebilmiştir. Fakat hileler, ayak oyunları ve içeriden bazı kişileri satın almalar veya kendi adamlarını -isim ve kütüğünü değiştirmek suretiyle- etkili makamlara getirmeleri vasıtasıyla çok defa galip gelmişler.

İşte Osmanlı'nın son dönemleri de böyle sancılı bir manzarayla karşı karşıyaydı. Cennet mekân II. Abdülhamid Han böyle bir dönemde idareyi teslim almış ve **otuz üç yıl** Devlet-i Aliyeyi muhafaza eylemeye çalışmıştır. Tarihi yorumlarken ideolojik düşünmeyen bütün tarihçilere göre II. Abdülhamid Han bu konuda beşer üstü bir siyaset takip etmiş ve o şartlara göre muvaffak olmuştur.

Buna misal olarak, Alman birliğini kurmuş olan Prens Bismark'ın söylediği şu ifade konuya açıklık getirir:

"Dünyâda yüz gram akıl varsa, bunun doksan gramı Abdülhamîd Han'da, beş gramı bende, kalan beş gramı da diğer dünya siyasilerindedir..."(2)

Bediüzzaman Said Nursi Hazretlerinin Abdülhamid Han hakkındaki aşağıdaki değerlendirmeleri de bu konuya ışık tutacak mahiyettedir: 1907'de İstanbul'a gelen Bediüzzaman, Meşrûtiyetin ilânından evvel söylediği bir nutkunda, Sultan Abdülhamid'i,

"Yaşasın yaraları tedavi etmek fikrinde olan Halîfe-i Peygamberî..."(3)

diye vasıflandırmaktadır.

· Bediüzzaman'a göre, Abdülhamid zamanında yapılan bütün istibdâdlar onun şahsına verilmemelidir. Maalesef İttihâdcılar bunu yapmıştır. Zira o şefkatli bir Sultandır. Bir eserinde de Abdülhamid'in şahsî idâresini anlatırken, **"Abdülhamid'in mecbur olduğu istibdâd..."** ifadesini kullanmaktadır.

· Namık Kemâl'in Abdülhamid'i tenkit ettiği Hürriyet kasidesini değerlendiren Bediüzzaman, 1930'lu yılların idâresini kastederek, meseleyi bütün yönleriyle gözler önüne sermektedir:

"Şu hürriyet perdesi altında müthiş bir istibdâdı taşıyan şu asrın gaddâr yüzüne çarpılmaya layık iken, o tokada müstehak olmayan, gayet mühim bir zatın yani Abdülhamid'in yanlış olarak yüzüne savrulan kâmilâne şu sözün;

*"Ne mümkün zulm ile bîdâd ile imhây-ı hürriyet
Çalış, idrâki kaldır, muktedirsен âdemiyyetten..."(4)*

· **"Kürdistan Ülemâ ve Meşâyih ve Rûesâ ve Efrâdına Meşrûtiyet'e Dair Telkinatıdır"** başlıklı yazısında, Bediüzzaman, Padişah Abdülhamid için şöyle diyor:

"Şimdiye kadar Padişaha iktida ettiniz ki; milletin vahşetinden

dolayı, tedennî ve inkirazın mahkumu olan kuvvet ve cebri millette isti'mal lüzum gördünüz. Şimdi de Padişah yine size İmâmdır, iktida ediniz ki, o ömr ü ebedîye mazhar olan ma'rifet ve adâleti ile milletini idâre edecek."

"Elhasıl: Efendimiz o kadar haşmetli ağalık kürkünü milletine bağışladı. Siz de o eski ve köhneleşmiş ağalık abasını bir hulle-i adâlete tebdil ediniz!"(5)

Netice; zamanın Sultanı cennet mekân II. Abdülhamid Han'ın etrafında çöreklenmiş olan bazı dış güçlerin adamlarının oluşturduğu olumsuz havanın, Osmanlı'nın yıkılmasında büyük bir tesir icra ettiğini rahatlıkla söyleyebiliriz.

Dipnotlar:

(1) bk. [Mektubat, On Altıncı Mektup'un Zeyli.](#)

(2) bk. Bedrettin Keleştimur (14 Aralık 2009). "Prens Bismark Diyor ki!" (Türkçe). *günüşiği*. Erişim tarihi: 31 Ekim 2011.

(3) bk. *Asar-ı Bediiyye, Nutuklar, Hürriyete Hitap, s. 467.*

(4) bk. [Lem'alar, Yirmi İkinci Lem'a.](#)

(5) bk. *Asar-ı Bediiyye, Nutuk-6, s. 475.*